

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Hivatalban átvéve: 10 k.
Éves árra: 100 k.
Féléves árra: 50 k.
Három hónapos árra: 30 k.
Két hónapos árra: 20 k.
Hónapos árra: 10 k.
Postán szállítva:
Éves árra: 110 k.
Féléves árra: 55 k.
Három hónapos árra: 35 k.
Két hónapos árra: 25 k.
Hónapos árra: 15 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok visszam-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetők és hirdetősek a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 36. szám. Nagyvárad Kedd, 1916 február 15.

Albániában előnyomulunk.

Elértük az Arzen-folyót.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, február 14. (Hivatalos.) Az Albániában működő cs. és kir. haderők előcsapatai elérték az Arzen alsó folyását. Az ellenség a folyó déli partjára hátrált.

Az orosz fronton nincs esemény.

Orosz hadszíntér. Budapest, február 14. (Hivatalos.) Nincs nevezetesebb esemény.

Megtartjuk állásainkat az olaszokkal szemben.

Olasz hadszíntér. Budapest, február 14. (Hivatalos.) A tenger-melléki arvonalon az ágyuharc tegnap egyes helyeken igen heves volt. A Rombon területén újabban elfoglalt állásokat több ellenséges támadással szemben megtartottuk. Höfer. (Min. eln. sajtóoszt.)

A bolgárok megszállták Elbasszánt.

Szófia, február 14. (Magyar Távirati Iroda.) A bolgár távirati ügynökség jelenti a főhadiszállásról: Bolgár csapatok tegnap megszállták Elbasszánt. A lakosság lelkesen fogadta a bevonuló csapatokat, a város fel volt lobogózva.

A bolgár király uralkodónknál.

Budapest, február 14. (Saját tud.) Bécsből jelentik: A bolgár király délből a Schönbrunnba hajtatott. Találkozása királyunkkal rendkívül szívélyes volt. Egy negyedóra hosszat bizalmasan tanácskoztak. Délben 1 órakor dejeuner, utána cercle volt. A bolgár király ezután visszatért Bcsébe. Mindenütt melegen ovációnálták.

Briand az olasz főhadiszálláson.

Lugano, február 14. Briand francia miniszterelnök vasárnap reggel az olasz főhadiszállásra érkezett. Megérkezése után hosszasan tanácskozott Viktor Emánuel olasz királlyal, majd később pedig Cadorna vezérkari főnökkel. Délben a miniszterelnök megjelent a király ebédjén.

Az antant veszedeimes helyzete.

Berlin, február 14. A Berliner Tageblattnak jelentik Rotterdamból: A Nation című liberális folyóirat igen pesszimiztikusan ír a négyesszövetség katonai helyzetéről. Igaz ugyan, — írja a lap — hogy a németek Souchez mellett csak néhány lövészárkot vettek el és nem arattak döntő sikert, mégis eredményt értek el és ez veszteséget jelent a szövetségesekre nézve. Ami pedig a Kut el Amarában körülrzárt sereget illeti, annak helyzete még mindig igen veszedeimes.

Olaszország nem üzen hadat Németországnak.

Lugano, febr. 14. A turini Stampa tudósítója hiteles forrásból közli, hogy Briand római látogatása eredménnyel jár ugyan, de nem fogja maga után vonni Olaszország hadüzenetét Németország ellen.

Az angolok megszállták Kumkale erődjét.

Lugano, február 14. A Corriere della Sera jelenti: Az angolok megszállták Kumkale erődjét szemközt Karaburnuval a szaloniki öbölben.

Monasztiri készülődések.

Lugano, febr. 11. Szalonikiból táviratozzák a Corriere della Serának: Monasztirban komoly események készülnek. Erre vall, hogy Jussif görög konzul a konzulátus egész személyzetével még február 9-én elutazott onnan Florinába és a román konzul Bulgárián át visszatért Bukarestbe, dr Brinetta olasz konzulátusi dragománt pedig, a ki román származása szerb alattvaló és az olasz konzul elutazása után Monasztirban maradt a levéltár őrzésére, a bolgár batóságok letartóztatták és Szófiába vitték.

Himlő-oltó anyag **CSILLAG**
egyeseknek, ugyszintén intézeteknek és községeknek beszerezhető a
GYÓGYSZERTÁRBAN
NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCZA.
Telefon interurbán 552.

A németek sikeres harca a Champagnében.

Berlin, február 14. A nagyfőhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszíntér.

Az élénk tüzérségi harc az arcvonal nagy részén tovább tartott. Az ellenség az éjszaka ismét Lenz és Lievin ellen irányította tüzelését. A Sommetól délre heves harc fejlődött egy állásunkból előre ugró kiszélesített aknafő birtokáért. Az átkarolásnak kitett árkat feladtuk.

A Champagnében Sta Marie Apytől délre az ellenség két ellentámadását könnyűszerrel visszavertük. Tahurétól északnyugatra rohammal elfoglaltuk a francia állásnak több mint 700 méternyi részét. 7 tisztet és több mint 300 főnyi légénységet elfogtunk. 9 géppuskát és 5 aknavetőt zsákmányoltunk. A kézi gránát támadások Mezzo d'Champagnétól keletre megszűntek. Lussetól délre (St. Die től keletre) robbantásunkkal szétromboltuk az ellenség állásának egy részét.

Oberseptől közel a francia határhoz, Firtől északnyugatra csapatunk mintegy 400 méter szélességben elfoglalták a franciák árkait és visszaverték az éjszakai ellentámadásokat. Néhány tucat fogoly, 2 géppuska és 3 aknavető került a kezünkre.

Német repülőgéprajok az arcvonal északi részén megtámadták az ellenség vasuti építményeit és csapattáborait.

Járőrütközések az orosz fronton.

Keleti hadszíntér.

Néhány reánkérve kedvező járőrütközéssel eltekintve lényeges esemény nem történt.

Balkán hadszíntér.

A helyzet változatlan. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Angol miniszterek utja Rómába.

Budapest, február 14. (Saját tud.) Zürichből jelentik:

Az angol lapok szerint legközelebb több angol miniszter Rómába érkezik.

A franciák erősítik állásaikat.

Rotterdam, febr. 14. A párisi Journal szaloniki tudósítója jelenté február tizedikéről:

Az ellenség még semmi kedvet sem mutat a támadásra. Ezzel szemben a franciák ma Topesinnál átkeltek a Vardaron és két oszlopban nyugat felé nyomultak előre. Itt azonnal új védelmi állásokat készítettek. Ez az előrenyomulás a franciákat erős természeti állások birtokába juttatta. Az előrenyomulást megkönnyítették az újonnan érkezett erősítések; még további erősítések vannak jelezve. Remélhetőleg — írja a francia tudósító — már nem sokáig leszünk arra kényszerítve, hogy a megerősített táboron belül maradjunk.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet közgyűlése.

Vasárnap d. u. 4 órakor tartotta a Népszövetségi Hitelszövetkezet évi közgyűlését.

Ez a közgyűlés nevezetes dátumot jelent a fiatal pénzügyi életében: most került felosztásra az első évtársulat, most számolt be a szövetkezet az első évtársulat eredményeiről. Ezzel az eredménnyel fényesen igazolják azt, hogy a keresztény polgárság kellő összetartás és lelkiismeretes vezetés mellett gazdasági téren is feltétlenül érvényesülhet. A Népszövetségi Hitelszövetkezet kis emberek apró filléreiből állott elő; mindenkori a legmesszebbmenő jóakarattal kezelte a hitelt szoruló felek ügyeit; betevőivel szemben még a moratorium adta jogokkal sem élt; ennek dacára olyan szép eredményt ért el a valóban önzetlenül, pártatlan odaadással dolgozó vezetőségnek becsületos munkássága, mely minden elismerésre méltó. Az első évtársulat eredményére, mint számokban anyagi téren beszélő sikerre méltán büszke lehet a fiatal pénzügyi élet, de az egész nagyváradi Kath. Népszövetség. Hangsúlyozandó, hogy a feloszló évtársulat jutalékát mindenkinek készpénzben fizetik.

A közgyűlést dr. Krüger Aladár tb. elnök nyitotta meg. Megnyitójában üdvözölte a nagy számban megjelent tagokat. Kiss Bertalan szövetkezeti elnök terjesztette elő az igazgatóság jelentését. A jelentés megemlékezett róla, hogy a feloszló I. évtársulat tagjai közül sokan mentek a harc tere, sokan a háború okozta nehéz megélhetési viszonyok miatt léptek ki a Hitelszövetkezetből, úgy hogy a 3 évvel ezelőtt megalakított évtársulat 492 taglétszáma most 285-re apadt le.

Mindazonáltal az üzleti kiadások levonása után a feloszló évtársulat tiszta nyeresége: 4411 K 20 fillér, ebből egy részlegyre 2 K 40 fillér osztalék jut. Ez olyan magas összegű osztalék, amilyent hasonló intézet Nagyváradon még nem fizetett.

Még szebb eredménnyel bíztat a most megalakult IV. évtársulat, amelynek beiratkozott tagjai már is 2871 üzleti részt jegyeztek, tehát háromszor annyit, amennyi egy évtársulat megalakulásához szükséges.

A jelentés kiemeli azt az előzékeny és messzemenő támogatást, melyben a Magyar Általános Hitelbank fiókjának vezetője az intézetet részesítette a III. hadikölcsön jegyzésében. Halálával emlékezett meg a jelentés a Nagyvárad Takarékpénztárról is, mely mindig kulánsul volt segítségére a szövetkezetnek.

Zöldi Bertalan könyvvezető olvasta fel ezután a felügyelő bizottság jelentését.

Majd dr. Papp Károly, a szövetkezet ügyésze indítványozta, hogy az igazgatóság, a felügyelő bizottság és a tisztviselők iránt hálás elismerését fejezze ki a közgyűlés azért a buzgó, önfeláldozó munkásságért, melyet a szövetkezet ügyeinek intézésében tanúsítottak.

Dr. Krüger Aladár a maga részéről is hozzájárul az indítványhoz s azonkívül lelkes szavakkal, halálával emlékezett meg a csoportvezetőkről, akiknek nagy részük van abban a nagy munkában, hogy népszerűvé, ismeretűvé tették a szövetséget s indítványozta, hogy a közgyűlés köszönetét fejezze ki a csoportvezetők iránt is.

A közgyűlés az indítványokat egyhangú lelkesedéssel elfogadta.

Ezután az új igazgatókat választotta meg. Dr. Guta Elemér, Szepesi Lajos, Si-

mon Lajos, Máthé József új igazgatókkal egészítették ki az igazgatóságot.

Megállapították továbbá a sorrendet, a melyben a feloszló évtársulat tagjainak az osztalékot kiadják.

Hétfőn d. e. 10 órától 12 óráig megkapják osztalékukat azok, kiknek könyvecskéje 1-től 72 számig terjed. Kedden d. e. 10-től 12 óráig a 73-tól 188. számig, kedden délután 2 órától a 189-től 289. számig. Szerdán d. e. 10-12 óráig a 290-375. számig, délután 2-től 6 óráig a 358-438. számig. Csütörtökön d. e. 10-12-ig a 439-492. számig, délután kifizetés nincs. Pénteken és a további napokon azok kapják meg osztalékukat, akik elmaradtak. Ez a munkamegosztás azért szükséges, hogy a nagyobb terhelés elkerültesse.

Ezzel a közgyűlés társaságzata kimerült s dr. Krüger Aladár lelkes, buzdító beszédet intézett a tagokhoz, további együttműködésre kérve s ezzel a közgyűlést beárta.

+ KNY ANTAL.

Kny Antal a nagyváradi lat. szert. székeskáptalan illusztris tagja tegnap este 6 órakor meghalt.

Az elhunyt aggastyán 83 éves volt, 1833. január 17-én született. 1907. augusztus 17-én tartotta aranymiséjét Nagyváradon. A nagy időkben 1848-ban háború alig volt több 14 évesnél, résztvett, mint dobos a szabadságharcban. Biharpüspökiben gyülekezett a váradai nemzetőrcsapat s itt csapott fel nemzetőrnek ő is. Itt Váradon végezte iskoláit, majd 1857-ben áldozópap lett. Pár évig Váradolásziban volt káplán, 1863-ban az újkigyósi plebánián mint adminisztrátor működött, 1870-ben lett plebánossá Bákészen, ahol 41 éven át működött. Hívei nagyon szerették a rendkívül jószívű plebánost, aki valósággal szegénnyé lett olyan hősi fokban gyakorolta a jótékonyt. Nem volt oly kérelem, amit ő meg tudott volna tagadni.

Az elhunyt közeli rokona volt dr. Szolnok Jenő budapesti kir. ügyésznek.

Az aranyos kedélyű öreg ur nagyon kedves embere volt a gróf Wenkheim családnak is, amely a békési plebánia kegyurasága. A grófi család azzal is kifejezést adott nagy szeretetének, hogy aranymiséje alkalmából 10,000 korona alapítványt tett.

Mikor 1911. június 10-én kancokká lett, ott kellett hagynia szeretett híveit, akikhez majd egy fél század emlékei kötődtek. Váradra költözve elvonult életet élt, de mindig megtartotta derült kedélyét, amely őt annyira kedvessé tette.

Sohasem volt beteg, s azért mindjárt aggodalmat keltett, mikor a múlt hónap közepén táján hirtelen betegeskedni kezdett. Névnapiján fekvő le, bronchitisze volt, majd tüdőgyulladásba esett. Orvosa: dr. Mayer László és dr. Mezey Lajos mindent elkövettek megmentésére, de az aggastyán ereje folyton csökkent, s tegnap 6 órakor a szentségeken többször részesülve csöndesen elhunyt.

Temetése felől ma fog intézkedni a székeskáptalan. Valószínűleg szerdán d. e. háromnegyed 9-kor temetik. Ma d. e. fogják felbontani a végrendeletet. Az a hír, hogy csekély vagyonát egyházmegyei juttatás céljára hagyta.

Pénzüntézetek szakgyűlése a Keresk. és Iparkamara disz- termében.

A Magyarországi Pénzüntézetek Országos Szövetségének biharmegyei körzete vasárnap, f. hó 13-án tartotta az évi szakértekezleti közgyűlést a nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara disztermében.

A Központ képviselőjében Mándy Lajos miniszteri tanácsos, szövetségi elnök és dr. Berényi Pál szöv. ügyvezető vettek részt. A helyi elnökséget dr. Hoványi Géza elnök, dr. Popper Ákos alelnök és dr. Adorján Árpád képviselték.

A kamara disztermét teljesen megtöltötte az érdeklődő közönség, egyesítve magában közgazdasági életünk jeleseit.

Igy ott voltak: Hiemesch Frigyes az Osztrák-Magyar Bank, Kereszthy Kornél, a Magyar Általános Hitelbank főnöke, dr. Moskovits József kamarai elnök, Lukács Ödön városi főjegyző, Reisman Mór, Havas Mór kir. tanácsosok, dr. Demetrovics Elek, Moskovits Miksa, Schenker Ferenc, Kelen Béla, Széke Sándor, Benedek Miksa, Friedländer Ernő, Fényes Manó, Jakabfy Gyula, Boldog László, Balog Vilmos, Pásztor Ferenc, Löwinger József igazgatók, továbbá dr. Kovács S. János felső keresk. iskolai igazgató, Schmauzenka Ernő, a N. V. V. igazgatója, dr. Olasz Béla, dr. Rezső Mór, Róz Simon, dr. Perczel Adolf, dr. Sarkadi Lajos, Kaiser Márton, Székely Sándor, Kerekes Manó, Schuster Adolf, Komor Marcell, Grész Hugó, Kun Gyula, dr. Fried János, ifj. Moskovits Mór, Berger Gyula, dr. Breuer Oszkár, a pénzüntézetek vezető és főtisztviselői közül Lukács Lajos, Julier Károly, Kerekes Elek, Rácz Jakab, Kormos József, dr. Mocs Károly, Löbl Dezső, dr. Szemes Ferenc, Csapó Lajos, Hanslán Ede, Tóth Zoltán, Cserey D. Zs., Szemeré Miklós, Waldman Ödön, Fleischhacker Hugó, Hollós Mihály, Grósz Ignác, Aczél Károly, Gárdos Sándor, Fleischner László, Spitz Jenő, Biró József, ifj. Horthy Dezső stb.

A gyűlésen dr. Hoványi Géza orsz. gyűl. képviselő elnököt, ki megnyitójában üdvözölve az orsz. szövetség illusztris képviselőit. Mándy Lajost, egyúttal köszöni közgazdasági életünk itt megjelent vezérfőit és kitűnőseit.

Az Országos Szövetségnek — úgy mond — kezdettől fogva a Biharmegyei Körzet volt a legerősebb támpontja, itt ösmerték fel legelőbb az Országos Szövetségnek közgazdaságilag jelentős fontosságát és méltányolták ily irányú ténykedéseit, szemben azon, magát ugyancsak központi jellegűnek feltüntetni akaró törekvésekkel, melyek alulnak ma, midőn egy oly nagyfontosságú egységes szervezet, mint a Pénzüntézetek Országos Központjának törvényhozási uton való megteremtéséről van szó, csakugyan nincs létjogosultsága. Egységben rejlik az erő, ezt kell ma minden téren és minden irányban documentálni, csak ily módon remélhető a Pénzüntézetek Központ üdvös közgazdasági eredménye; hogy mi várható e részben, annak fejtegetését a mai szakértekezlet két érdemes előadója, Mándy Lajos és dr. Popper Ákosra bizza.

Mándy Lajos előadása.

Ezután Mándy Lajos vette át a szót, ki csaknem egy órát igénybe vevő, de a figyelmet mindvégig lekötő rendkívül érdekes előadásában ismertette mindazon szakértekezéseket, melyek a törvényjavaslatnak a képviselőházhoz való benyújtását megelőzték és a melyek mindegyikében ő is részt vett.

Az eredeti javaslat sok módosításon ment át, melyek főképen azt célozták, hogy ezen intézmény minden, ugynevezett koncentrált hatalmi felénytől mentesen, ne

csak bajba jutott pénzüntézetek „szanatórium”-ja gyanánt szerepeljen, de mint hitelt nyújtó központ, egyúttal a pénzbeszerzés lehetőségeit a leg tudatosabb közgazdasági érzellettől vezéreltetve, — nivellálja.

Maga ezen központi intézmény kellő irányban való kifejlődésének azonban szintén, csak a gyakorlati alkalmazás kapcsán észlelendő tapasztalatok fogják az irányt megszabni.

Popper Ákos javaslatai.

A nagy tetszéssel fogadott előadás után dr. Popper Ákos vezérigazgató értekezése következt, ugyancsak a Pénzüntézetek Központjáról. Dr. Popper, ki szintén részt vett annak idején a ministeriumban folytatott anketeken és egyéb szaktanácskozásokon, a kérdést a vidéki pénzüntézetek szempontjából illetve azon várható általános közgazdasági alakulásból kifolyólag tárgyalta, mely e nagyfontosságú intézmény kapcsán remélhető.

Ezen alakulatnak alapvető eszméjét látja dr. Vadász Lipót államtitkárnak, annak idején hangoztatott azon kijelentésében, hogy a magyar pénzüntézetek kérdése, a magyar föld kérdését követőleg a legfontosabb közgazdasági kérdés.

Egy ilyen irányú felfogás teszi azután érthetővé azon nagyarányú — 125 millió — hozzájárulást, melyet a törvényhozás ezen fontos közgazdasági szervnek nyújt.

Nehéz helyzet közepette vár azon igen fontos missió a pénzüntézetek központja, hogy a káros közgazdasági fejleményeknek elébe vágjon azzal, hogy amíg egyrészt a helyes irányú és alapú kisebb pénzüntézeteket fúzió útján lehetőleg egyesítse és szentuli működésükben ügyeletesen ellenőrizze és irányítsa, addig a nem életképes intézetek nyugodt felszámolását az ügyfelek érdekeit szemmel tartólag keresztülvigye.

A pénzüntézetek alap megteremtésén kívül ezen intézménybe olyan szellemet kell bevidni, mely szellem az állapotok legteljesebb szaktudással, ismerettel melletti önzetlen, odaadó és egyúttal minden más érdeket kizáró működést tetelezzel fel.

A Magyarországi Pénzüntézetek Orsz. Szöv. a maga képviselőjében méltóan egyesíti hazánk irányadó pénzüntézetit, ténykedésével bizonyítékát szolgáltatja, hogy érti és átérzi a nagy eszt, kívánatos tehát, hogy ezen szervezetre bizassék megválasztása azon szakembereknek, kik a Központ képviselőjében és vezetésében a vidék részére biztosított helyek betöltésére hivatva. Erre vonatkozólag dr. Popper határozati javaslatot nyújt be, melyet a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel tesz magáévá és egyben rendkívül melegen elismerő ovációban részesítette a felolvasót.

Dr. Hoványi Géza elnök ezek után záró szavaiban arra kéri a megjelenteket, hogy azon pénzüntézetek között, melyek még eddig nem tagjai az Orsz. Szöv.-nek a belépés szükségességének eszméjét propagálják, aminek érdekében Hiemesch Frigyes az Osztrák Magyar Bank jelen volt főnöke is készséggel ajánlotta fel szíves közreműködését.

A közgyűlést — Mándy Lajos tiszteletére — a Pannónia téli kertjében rendezett közös ebéd követte, ahol kedélyes együttlében folytatódott a délelőtti közgyűlés feletti eszmecsere.

* **Nagyothálló és fülzugasban szenvedő olvasóink helyesen teszik, ha a fülben kívülről nem látható Thermo elektromos hallékeszüléket hordják, mely kis apparátus a hallást megjavítja, a fülzugaszt szünteti. Prospektust ingyen küld Thermo-Vállalat, Budapest, Rákóczi ut 57/b.**

* **A Nagyváradai Hitelbank, Takarékos és Segélyszövetkezet tizenegyedik (XI.) évtársulatának kifizetése f. hó 14-től kezdve eszközöltetnek.**

A tavaszi munkálatok biztosítása

Közmunkával műveltetik meg a földeket.

A kormány rendeletei.

Minél gyorsabban közelednek a márciusi napok, annál lázasabb tevékenység és érdeklődés nyilvánul meg a tavaszi mezőgazdasági munkálatok iránt.

Eddig még sohasem volt oly óriási jelentősége a vetéseknek, mint most ezekben a nehéz időkben.

A kormány a tavaszi vetések érdekében már eddig is sokat tett Legújabbban e tárgyban új rendelet bocsátott ki a megyei törvényhatóságokhoz. A rendeletben a miniszter utasítja az összes törvényhatóságok első tisztviselőit, hogy a törvényhatóság területén gazdasági munkabizottságokat alakítsanak. E bizottságoknak feladata lesz a munkaerők kellő kihasználása érdekében a hadifoglyok munkájának a polgári hatóságok hatáskörébe eső ügyeit intézni, valamint a katonai munkások tagok és a katonai lovak kiadásánál közreműködni.

A gazdasági munkabizottság megállapítja, hogy a hadifoglykontingensből kiknek és hány hadifogly adassék ki; intézkedik, hogy szükség esetén a hadifoglyok a törvényhatóság területén más munkahelyre vitessenek stb.

A bizottság elnöke a törvényhatóság első tisztviselője. Tagjait a főispán hozzájárulásával a törvényhatóság első tisztviselője nevezi ki. A katonai igazgatás a katonai fegyelmi ügyek ellátására egy katonatisztet vezényel ki.

Hadifoglyokat a gazdasági munkák elvégzésére ezen túl ettől a bizottságtól kell kérni.

Az igénybevett hadifoglyokat tizen-négy napra fel lehet mondani.

El kell venni a hadifoglyokat olyan munkáltatótól, a ki nem tartja meg az elszállítás, élelmezés és bánásmód tekintetében kiadott szabályzatot. A foglyok orvosi ellenőrzés alatt tartandók. Az orvosi felügyeletet a községi orvosok (kórosvosok) is elláthatják. Munkájukért díjazandók. A díjat a munkáltató fizeti.

Fővárosi munkatársunknak ezzel az ügygyel kapcsolatban a közmunka kérdésben interjú folytatott illetékes egyénnel, akitől a következő felvilágosítást nyerte:

— A kormány nem hagyja figyelmen kívül a közmunkát. Sőt már számításba is vették. Az illetékes miniszterium már a közeli napokban ki is adja az erre vonatkozó rendeletet. Célunk ezzel az, hogy a falvakban lévő munkaerők ne tétlenkedjenek, hanem mindenki, aki csak munkabíró ott legyen és vegye ki részét a munkából akár van ráutalva, akár nincs.

— Gondoskodni fog a kormány arról is, hogy ha valamelyik község közmunka ereje nem volna elegendő a földek megművelésére, akkor a szomszédos községekből vigyenek át munkásokat, és igát a hiányok pótlására.

— Figyelembe vette a kormány a hadifoglyokat is, akiket szintén fel fog használni a mezőgazdaságnál. Kétségtelen azonban, hogy csakis a közmunka az, mely a súlyos feladatoknak nagyobbik felét megfogja oldani.

* **Poloskairtó MOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

A bolgár Vörös-Kereszt Egylet hangversenye.

Hiradással vettünk a Bolgár Vörös Kereszt javára szombaton megtartott fényes sikerű hangversenyéről.

A hangverseny tiszta bevétele, a felmerült összes kiadások levonása után, 1547 korona 80 fillért tesz ki s ezen összeg néhány pénzintézet és vállalat jelzett adományával még emelkedni fog s előreláthatólag pár napon belül a 2000 koronát eléri, amikor is dr. Sass Elemér főispáni titkár és Pásztor Ferenc, az estély buzgó rendezői a bolgár Vörös-Kereszt országos bizottságának átutalják.

A hangverseny napján felülfizettek: Grócz Béla nagyprépost 100, Egyesült Biharmagyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár 100, Emilia gőzmalom 50, Egyesült László- és Hunyadi-gőzmalom 50, Zsivanovics Antal és családja 50, La Roche és Darvas cég 30, La Roche és Darvas cég tisztviselői 20, Miskoicz Ferenc főispán 20, Imrik Péter táblai tanácselnök 20, Kollányi Ferenc 20, des Echerolles Kruspér Sándorné 20, Incze Lipót 20, Haltenberger Vilmos 20, Neumann M. cég 20, Balázs házy Bertalané és családja 15, Hónig Mór és neje 10, Geatóry József 10, Havas Mór kir. tanácsos 10, Reismann Mór kir. tanácsos 10, Pallay Lajosné 10, Márkus Lászlóné 10, Reis István 10, br. Luzsénszky Lenke 10, dr. Mayer László 10, dr. Mayer Lászlóné 10, N. N. 7, dr. Dametrovics Elek 5, Mendli Gyula 5, dr. Pévay Zsigmond 4, Mihalovszky László 2, Bányai Lajos 1, Gerő Lajos 1, N. N. 1, N. N. 1, dr. Zianer Samu 3 korona.

Pancse Doreff bolgár főkonzul vasárnap reggel Budapestre utazott, Strausz Adolf tanár kíséretében, s elutazása előtt is a legnagyobb elragadtatással nyilatkozott, a rendező-bizottság előtt, Nagyvárad lelkes és áldozatképző közönségéről.

A főkonzullal történt megbeszélés alapján a rendező-bizottság nevében Pásztor Ferenc vezérigazgató a következő szöveget sürgőnyt küldte el Ferdinánd bolgár királynak:

Ő felsége Ferdinánd Bulgária cárja
Szófia.

A bolgár Vörös Kereszt javára ma Nagyváradon nagy művészt zajlott le, amelyen Bulgáriáról Strausz Adolf tartott felolvasást s amelyet Pancse Doreff, Bulgária főkonzulja is megtisztelt jelenlétével.

Nagyvárad közönsége lelkesen tüntetett a vitéz és dicsőséges Bolgár testvéremzet mellett, amelynek hősi fiait a mieinkkel együtt közös magasztos céljainkért hű szövetségben ontják véruket.

Kiváló örömeinkre szolgál, hogy ezt Felsőged tudomására hozhatjuk, kérve Felsőgedet, fogadja ez alkalommal leglelkesebb hódolatunk és legforróbb szerencsekívánataink kifejezését.

A rendező-bizottság nevében:

Pásztor Ferenc
takarékpénztári vezérigazgató

Ezen táviratra hétfőn reggel a következő válasz érkezett:

Pásztor Ferenc
vezérigazgató urnak

Nagyvárad.

Szívvel köszönöm Nagyvárad közönségének népem iránt táplált rokonszenves érzelmeit. Nemes áldozatkészségük és szeretetteljes üdvözlésük engem mélyen meghatótt.

Ferdinánd.

Megnyílt a művészkiállítás.

A Vörös-Kereszt nagyváradi választmányának buzgólkodására jöttek le Nagyváradra Csók István, Kosztolányi-Kann Gyula és Rippl Rónai József s kiállítást rendeztek a vármegyeházán. A megnyitás lélekemelő külsőségek mellett történt vasárnap délelőtt, amelynek jelentőségét és értékét emelte Széchényi Miklós gróf püspök megjelenése, aki élénk figyelemmel kísérte egy a megnyitó beszédet, mint a felolvasásokat.

Biharvármegye székházában díszes és nagyszámu közönség gyűlt össze. Ott volt Hlatky Endre főispán, Lábán Lajos táblai elnök, Rimler Károly polgármester, Obricsák István honvédszerekes s a nagyváradi társaság színe-java.

Rimler Károly polgármester üdvözölte a kiállító művészeket; az üdvözlésre Rippl Rónai József válaszolt s a fogadtatásért háláját jelentette. Eu ópát megjárta művészetüket most jótékony célra mutatják be s remélik, hogy Nagyváradon is megértik őket s a modern magyar piktura legőszintébb törekvéseit.

Utána Dutka Ákos hírlapíró ismertette a kiállító művészek törekvéseit. A kiállítás, mondta, a háborús világban a béke szigete s a szigeten a művészet lakik. Nem a mulandóság világa ez, Tizian Madonnái örökké élnek minden korok lélekének áhitatában. E művészek jelentik az utókornak azt, hogy mit tartottunk mi szépeink.

A tetszéssel fogadott előadás után Feleki Géza tartott előadást.

Azután a közönség megtekintette a képeket.

Délután Rippl Rónai nevelt leánya, Paris Angela tartott előadást nevelőapjának franciaországi fogságáról. Az előadást Fehér Dezső konferálta be s szellemesen gobelin mintákhoz hasonlította a kiállított képeket.

Este társas vacsora volt a Rimanóczyban a művészek tiszteletére.

Tegnap Karácsonyi Géza szobrászművész és Feleki Géza tartottak előadást.

A tűzifadrágítás áruuzsora.

Maximálni kell a tűzifa árát.

A belügyminiszteriumnak az az álláspontja jutott napvilágra, hogy az a termelő, aki akár Budapesten, akár a vidéken többet követel a fájásért mint amennyit a budapesti egységárak alapul vétele mellett igényelhet, áruuzsorát követ el s az árdrágításról szóló miniszteri rendelet értelmében kihágási uton vonható felelősségre. E tekintetben tárgyalás folyik a belügyi- és a földmivélsügyi minisztérium között.

A tűzifaellátás kérdése e télen is jelentőségteljes, de fontosabb a jövő évi szükséglet fedezése. Prófétazkodás nélkül előrelátható, hogy a jövő ősszel és télen nagy tűzifahiány, sőt fainység lesz országszerte.

Ma már nem lehet elérnünk, hogy hiány ne legyen, a legegyszerűbb intézkedések is csak annyi eredményt hozhatnak, hogy a hiányból komolyabb bonyodalmak ne származzanak.

A legelső legsürgősebb intézkedés: a tűzifa árának maximálása, hogy a rendel-

kezésre álló mennyiségek aránylagosan eszolyjanak meg. Emellett minden vidékre olyan árat kell megállapítanunk, amelynél olesőbban a termelő sem a hatóságnak, sem másnak nem tartozik odaadni. Nagyváradon faáruraktár állítandó fel, hogy oda a nyáron fakészleteket gyűjthessenek. Olesó díj-szabás a vasútskon, elegendő munkauerőről való gondoskodás, fuvarok előállításá meg-hozhatja azt az eredményt, hogy a tűzifa-hiány nem lesz elviselhetetlen. A belügy-miniszterium ez irányban készíti most rendeleteit.

Feinkuchen Bernát az árdrágító.

A spekulációra vett papiros-kukorica.

A kereskedelmi miniszter legutóbb érelyesen fellepett a „rendkívül elszaporított ügyesek” ellen, akik megdrájtják betevő falatunkat, különösen a külföldi árdrágítók ellen. A parlamenti beszéd illusztrálása az tárgyalás, amely a nagyváradi törvényszé-ken szombaton kezdődött.

A bírói eljárásba való avatkozás nélkül egyszerűen a tényállást mondjuk el, amely az árdrágítást és spekulációt jellemzi.

Feinkuchen Bernát orosz lengyelországi illetőségű, galiciai birtokos Aradmegyébe menekül az oroszok elől. Azonnal megvásárol a jászahelyi Pollacsok ógától ab Konc:ő 14 wagon kukoricadarát és kukorica-lisztet. Az ár 40-50.000 korona. A kukorica-ról szóló kötelezet megmutatja Herceogh Mártonnak, aki vevőt keres a kötelevelre.

Felmennek Budapestre s ott a Continental-ban megtalálják Warmbrand Mózes másik galiciai menekültet, aki színtén üzletet akar csinálni. Sörgyáros volt, most ügynök. Össze-hozza az üzletet Goldberger Lajos möhrischostrai katonai szállító részére.

Feinkuchen Bernát keres a — mondjuk — 50.000 korona értékű árut, amely nincs, csak egy papir van róla, 12.000 koronát, Warmbrand Mózes keres rajta 5000 koronát, Goldberger Lajos szeretne keresni rajta ki tudja mennyit. Csak hogy mikor kell az áru, Pollacsok nem tud szállítani mert vagy nincs áruja, vagy nem engedik ki az országból. Erre Warmbrand Mózes visszaadja az 5000 koronát, Feinkuchen Bernát a 12.000 koronát s az ügy szeriatük rendben van.

A büntető jogi része a bíróság előtt folyik az ügynek. A kereskedelmi része egészen világos: egy papirdarabbal, amelynek árufedezete nem volt, mert Feinkuchen Bernát beismerte, hogy mikor Warmbrand Mózes tőle a kukorica árát követelte, azt felelte hogy áruja nincsen, csak papirosa, Magyarországon 50.000 korona áru 17.000 koronát lehetett nyerni s a katonai szállító is nyerhetett volna rajta, ha tud szállítani.

A magyar gazdák az erkölestelen és rájuk veszedelmes papiros-üzletet ellen évek óta törvényhozási intézkedést sürgetnek Galiciából kell jönni egy orosz-lengyelországi menekültnek, hogy nyilvánvaló legyen

hogyan drágul meg a termény közveszélyes spekulánsok illétkételea beavatkozássával.

HIREK

* **Bevonulnak a 43-45 és 48-50 évesek.** Nagyváradi város katonai ügyosztálya közhírré teszi, hogy az 1870., 1871. és 1872. évben született népfelkelők 1916. február 28-án, az 1865., 1866. és 1867. évben születettek pedig 1916. évi március 3-án tartoznak bevonulni oda, ahova besoroztattak. Az önkéntesen belépők hasonló elbánás alá esnek.

* **Némethy Gyula felolvasása a képkiallításon.** A megyeháza nagytermében délután 5 órakor Fráter Imre főorvos felkérésére Némethy Gyula tb. kanonok tart felolvasást. A kiváló esztétikus a Művészet vértanúi címmel fogja megtartani előadását.

* **Kitüntetések a honvédségnél.** A hivatalos lap közli, hogy a király Schilhan László 4. honvéddyalozozrednél beosztott népfelkelő főhadnagyot a hadiékítményes III. osztályú katonai érdemkeresztrel tüntette ki. Boross Gábor 4. honvéddyalozozrednél beosztott főhadnagy, Tóth István népfelkelő főhadnagy és Andriksa Ödön 4. honvéddyalozozredbeli tart. hadnagy-gazdászati tiszti a legfelső díszes elismerésben részesült. — A hivatalos lap közli, hogy a király Goldstein József 4. honvéddyalozozredbeli I. oszt. számviselő altisztet a koronás ezüst érdemkeresztrel a vitézségi érem szalagján tüntette ki.

* **Békésmegye köszönete Pálffy Bélának.** A gyomai Wodianer-féle árvaháznak az alapító levél szerint igazgatója mindenkor az ottani róm. kath. plébános. — Pálffy Béla volt gyomai plébános a váradszöllősi plébániára lett kinevezve és utódjává Csernay Károly bucsatelepi lelkész lépett. Az árvaház feletti felügyelet a vármegye törvényhatóságát illetvén, ezért a vármegye alispánja Csernay Károlyt az igazgatói teendővel formálisan is megbizván, a múlt héten a helyszínen adta át részére az árvaház vezetését és adta kezelésébe az árvaház vagyonát. Pálffy Béla volt igazgatónak pedig az árvaházi igazgatói teendők lelkes egyszerűséggel történt kiváló ellátásáért Békésmegye törvényhatósága köszönetét tolmácsolta.

* **A Katholikus Kör vetítő-estéje.** A Katholikus Kör mai vetítő-estéjén dr. Kovács S. János a felsőkereskedelmi iskola igazgatója tart rendkívül érdekesnek ígérkező előadást a világháború negyedik fejezetéről. A gyönyörű vetített képek már megérkeztek, melyek az orosz lengyelországi, szerb és az olasz harcok eseményeit mutatják be. Az előadás pontosan 5 órakor kezdődik.

* **Adományok Beleznay siremlékére.** Krisztik János királydaróczi plébános 10 koronát, R. A. 10 koronát küldött szerkesztőségünkbe Beleznay Antal zeneköltő siremlékére. Rendeitési helyére juttatjuk.

* **Nem hívják be a fölmentetteket** Bécsből jelentik: Az a több lapban megjelent hír, mely szerint az osztrák honvédelmi minisztérium 1915. december 15-én kelt rendeletével az összes felmentéseket visszavonta, nem felel meg a valóságnak.

* **Sebők Gyula gyászja.** Sebők Gyula fővárosi szerkesztőt, a Tiszántúl kiváló tudósítoját és fővárosi munkatársát s nejét súlyos gyász érte. Ifjú leánykájuk: Ilonka, rövid szenvedés után elhunyt. A gyászborult elsőkelb család iránt széles körben igaz részvét nyilvánult meg. A Magyarországi Hirlaptudósítók Szindikátusa testületileg fejezte ki részvétét Sebők Gyula előtt. Az ifjú leány temetése tegnap nagy részvét mellett ment végbe. Az elhunyt leányka lelkiüdvéért ma, február 15-én lesz a gyászmise a Józsefvárosi plébánia templomban.

* **A margittai Vörös-Kereszt megalakulása.** Margittán most alakult meg a Vörös Kereszt fiókjá. A margittai és környéki intelligencia teljes számmal volt jelen az alakulásnál. Elnök lett: Klobusiczky Tibor nagybirtokos; elnökö: Tátray Kálmán járásbíró; alelnök Brósztol Lajos plébános; titkár: ifjabb Bányai Adorján; jegyző: Vámos Henrik. A választmányának 10 férfi s 14 női tagja van. Az alakulásról a főispán újján jelentést tesznek a miniszterhez. A fiók megalakulása körül élénk tevékenységet fejtett ki Halász Elemér dr. főszolgabíró. Most folyik a tagok gyűjtése. A fiók átveszi a háború kezdete óta működő 100 ágyas kórházat kezelésbe.

* **Mackensen az osztrákokról.** A 8 Órai Ujság írja: A „Zsófia hercegnő” jacht kapitánya beszéli:

Szemendriába vezényeltek bennünket, ahol Mackensen szállt be a hajóra. Mogorva ember benyomását teszi, pedig csak komoly ember. Egyszer azzal a meglepő kérdéssel fordult hozzám:

— Mondja, miért nem szeretik maguk magyarok a németeket?

Megpróbáltam ellentmondani, amire megrázta a fejét.

— Hiszen még a nótáinkban is benne van (rossz magyarsággal citálni kezdte) „Mégis huncut a német...”

Nagynöhszen sikerült megértetni vele, hogy ilyenkor az osztrákokra gondoltunk. történelmi tradíciók rajtlenek az idegankedés mögött és mi magunk sem vesszük azt valami komolyan. Nevetve jegyezte meg:

— Na, ami azt illeti, én sem szeretem őket valami nagyon!

* **Heilinger József igazgató gyászja.** Fájdalmas veszteség érte Heilinger József tanítóképző igazgató fiút szívt. Édes apja, Heilinger Gáspár tekintélyes gyulai iparos hosszú, becsületes és munkás élet után 80 éves korában meghalt. Az aggasztánt, akit Gyulán általános tisztelet övezett, már régebben szélütés érte, de erős és szívós szervezete sokáig dacolt a kórral. Temetése tegnap délután általános részvét mellett ment végbe. A beszentelést dr. Lindenberger János apát-plébános végezte segédlettel.

* **Adomány a vak katonáknak.** Nyéki József 2 koronát küldött be szerkesztőségünkbe a vak katonák javára. Ezzel gyűjtésünk összesen 2770 K 33 fillérre emelkedett.

* **A Népszövetségi Hitelszövetkezet igazgatósága tudatja,** hogy a nála jegyzett III-ik Hadiközelezen készpénzzel kifizetett eredeti kötvényei a kapott pénztári elismervény átadása mellett átvehetőek.

* **A Vörös Kereszt Jobbkéz** céljaira Pollák Ferenc 20 K, és Magyarósi N. 6 K 50 fillért küldtek, mely ösztönözés háláosan köszöni a Jobbkéz vezetőségét.

* **Temetés.** Vasárnap délután nagy részvét mellett ment végbe Géczy Géza káptalani főmérnök Mária leányának temetése. A temetésen nagy számmal jelentek meg a mély bánatba merült család barátai és tisztelői, a káptalani tiszttakar tagjai. A gyászszertartást Imrik Zoltán tb. kanonok végezte segédlettel, a mely után a díszes érekegorsót — a melyet virágok és koszorúk borítottak, feltették a négyes fogatú fehér üveges díszkocsira és az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe vonult, a hol örök nyugalomra helyezték az elhunytat. — Tegnap délután temették el nagy részvét mellett Deseő Zoltán máv. irodatiszt 10 éves Magduska leányát. A temetést Fördös Dezső ref. segédlelkész végezte, a mely után a masszív érekegorsót a mely virágokkal és koszorúkkal volt fedve, feltették a fehér üveges díszkocsira és az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe, vonult, a hol örök nyugalomra helyezték az elhunyt kedves gyermekét. Mindkét díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata rendezte.

* **Hová nem küldhetők tábori csomagok?** A nagyváradi postahivatal értesítése szerint a 9. 99, 103, 140, 151., 168., 187., 210, 227., 228, 229, 230., 234., 260., 261., 264., 265, 300, 307., 315., 316., 319., 331., 336., 337., 338. és 339. számú tábori postákhoz magán postai csomagok ezidőszert nem küldhetők.

* **Sztropkói fejfék.** E címen a kassai „Felvidéki Ujság” egy hosszú listát közöl, amely Sztropkó községhez tartozó Nagyberezsnyén eltemetett hősök neveit tartalmazza. Jó részt aradmagyei 33 asok, de találunk közté bihari fiukat, a híras 19-es tüzérek hős legényeit, akik felett most szeretettel domborul a Kárpátok hazai földje. Ifj. Incziner Ferenc sztropkói plébános írta össze a nyugvó hősök neveit, hitelességéhez tehát kétség sem férhet. A névsorban a következő 19-es tüzéreket találjuk: Fekete János ev. ref. 1886—1914 szept. 27. Pósalaka. Toma Tivadar gör. k. 1888—1914 szept. 27. Venter. Buza József g. kel. 1892—1914. szept. 28. Törpafalva. Szilágyi János róm. kath. 1884—1914 okt. 3. György Pál, 1883—1914. okt. 5. Érdomány (Hajdumegye). Pongrácz Mihály róm. kath. 1885—1914. okt. 5. Furta.

* **Levágta a vonat a lábát.** Súlyos vasúti baleset történt Mezőszakadát állomáson. Popovics Gábor szakadati béreslegény Nagyváradról utazott haza vasárnap délután az 5 órai személyvonattal. Szakadát állomáson a kiszállásnál nagy volt a tolongás, egymás hátán igyekeztek ki az emberek a kocsiból, mert a vonat itt csak egy percig áll. Popovics Gábor az utolsók között kihelődött kifelé, de mikor a lépcsőre ért, valaki hátulról meglökte. A vonat ugyanis már indulni kezdett. Popovics a lökés következtében lezuhant és pedig oly szerencsétlenül, hogy a már mozgásban levő vonat kerekai mindkét lába fejét lemetsztették. A súlyosan sérült 18 éves legényt ugyanazon vonattal a szomszédos Mezőtelegd állomásra vitték, ahol bekötötték, majd a legközelebbi vonattal Nagyváradra hozták be. Súlyos sérülésével az izr. kórházban vették ápolás alá, ahol Kolontáry János rendőrfogalmazó hallgatta ki. A szerencsétlenül járt legénynek mindkét lábát amputálni kellett. Valószínűleg életben fog maradni.

*** Kitüntetés az elesett hősnek.** A hivatalos lap közli, hogy a király az el-lenség előtt elesett Földváry Mihály 4. hon-véd gyalogezredbeli tart. hadnagyot a hadi-diszítványos III. osztályu katonai érdem-keresztrel tüntette ki.

*** Vörös-Kereszt választmányi és közgyűlése.** A nagyváradai és bihar megyei Vörös Kereszt egyesület csütörtökön délután 4 órakor tartja választmányi gyűlé-sét a városháza bizottsági termében. Ugyan-csak e héten szombaton délután 6 órakor tartja rendes közgyűlését a városháza nagy-termében. A közgyűlésre az egyesület vezető-sege az érdeklődőket szívesen látja.

*** Drágább a papír.** Az olasz pénz-ügyminiszter. A papír is drágul? Istenem mi-hől esinállok ezután pénzt?

*** Katonai kitüntetések.** A hiva-talos lap közli, hogy a király Athanaszko-vits János 70. gy. e.-beli hadnagyot főhad-naggyá, Popa Mihály 37. gy. e.-beli, Landa Ferenc 101. gy. e.-beli, Kosanovic Nikola 70. gy. e.-beli, Mihalovits István 70. gy. e.-beli és Bauer József 70. gy. e.-beli had-nagyokat tart. főhadnaggyokká nevezte ki.

*** Ócskavas-árak.** Az ócskavas for-galma tárgyában a kormány rendeletet adott ki. Ebben csak az ócskavasat fel-dolgozó gyárak beszerzését szabályozza, míg az ócskavas gyűjtését s a gyűjtők részéről való eladást egészen szabadon hagyja. Az elosztást az Ócskavas Bizottság végzi, a kereskedők pedig az Ócskavas-Iroda útján juttatják hozzá az összegyűjtött anyagot.

*** Katonáink vallásossága.** Derék 37-es katonáink a háboru alatt hősiességük mellett nem egy példáját nyújtották gyön-géd érseiteknek, erős vallásosságuknak, mely erőt adott nekik, hogy az emberfeletti tára-dalmakat és küzdelmeket Istenben bizo-lélekkel elviseljék. A háboruban elesett baj-társak özvegyei és árvái javára ezeket küld-tek városunk polgármesteréhez, a harc me-zéjén elesett társaikért mise alapítványt is tettek s most a háboru elejétől a harotéren levő egyik derék 37-es katona, B. L. kéri szerkesztőségünket, hogy hozzuk nyilvános-ságra hálóját és köszönetét — Szent Antal-nak. Azt írja, hogy „Szent Antal már sok esetben, a legválságosabb körülmények kö-zött megsegített s most legutóbb február elején, mikor tiszteletére kilenc keddi átja-tosságot bafejeztem, nem is remélt, különös kegyben részesített.” Levelében buzdítja és bátorítja a szükségben szenvedőket, hogy csak Szent Antalhoz forduljanak, mert az ő közbenjárása — ezt a másfél éve harcban levő katona mondja! — csodákat művel! Megható módon fejezi be irását: „Lesznek sokan, kik mosolyogni fognak e sorokon, de ezek gyenge vallásos érzületét és hitét csak sajnálni tudom.” Szívükből kívánjuk derék ka-tonáinknak, hogy a dicsőséges béke után jó erőben lássa meg érte aggódó, érte imádkozó szeretteit.

*** Az új horvát betegkatona.** Réz Bertalan kapitány beszéli: — Van a járványkórháznak egy derék ápolója: Illés István. Jó magyar ember, csak magyarul tud s ezért fejesővélva ol-vassa a horvát katonák fejedelmén a cifra sok mással angzós neveket: Mrksics, Sruka stb. Egyet azonban nem tudott kibetűzni, hát egyszerűen megnézte az alatta levő na-vet, amely a betegséget jelzi. Elolvasta s két részletben, mint nevet beírta a napi je-lenésbe így: — Uj beteg: Tuber Kolozsis, horvát katona.

*** Agyonlőtte üldözőjét.** Buda-pesti tudósítónk értesít a következő szenzációs eseményről: Tegnap délbén Siposs János ővezető megjelent Gaál Kálmánné budai Fő utcai lakásán, ahol bajonettjével az asz-szonyt megtámadta és összeszurkálta. Dula-kodás közben az asszonynak sikerült a szekrényből férje revolverét kirántania s egyetlen lövéssel agyonlőtte támadóját. Si-poss katonaszékevény volt és szerelmével folyton üldözte az asszonyt, nem egyszer meg is zsarolta. Gaál, a férj, aki tartalékos tiszthelyettes feljelentette Sipost ezek miatt a katonai hatóságnál. A fiatal ember fog-ságából kiszabadulva — úgy látszik — borszút akart állni Gaálnén, de hát for-dítva sült el fegyvere. Gaálné állapota nem életveszélyes.

*** Adomány egy szegény öreg iparosnak.** Kuchta Endréné 6 koronát küldött szerkesztőségünkbe egy szegény öreg iparosnak, akinek kérését lapunkban közöljük. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk.

*** Államsegélyezettek figyel-mébe.** Államsegélyre jelentkezőkkel köz-löm, hogy a 7214-től 7340. sorszámig az új fizetési könyvek a pénzügyigazgatóságtól átküldettek. Tehát azok, kik még új fizetési könyveiket át nem vették és jelentkezési sorszámuk 7214 től 7340. sorszám között elő-fordul új könyveik átvétele végett f. hó 16. és 17. én, városháza földszint 30. számú szobában jelentkezzenek. Juricskay Barna városi tanácsos.

*** Postai küldeményeknek a semleges külföldre való továbbí-tása.** Felhívjuk mindazon kereskedelmi és iparvállalatokat, amelyek a semleges kül-földdel (Németország kivételével) postai uton összeköttetésben állanak, hogy ezen körülményt alant írott hivatalnál (I. emelet, 7. sz. u. sjtó) haladéktalanul jelentsék be. — Nagyvárad, 1916 február 12. én. Rendőr kapitányi hivatal.

*** A kenyérjegy mint nyomra-vezető.** Vasárnap délután fél 4 órakor az Ezredévi-amléktér Szent László hídfői olda-lán egy 35-40 év körüli munkásnő össze-esett. Mire a helyszínrre Kolontáry János rendőrfogalmazó, Ertler Mór dr. tisztorvos és Méhes Lajos detektív kísérték, a tiszti-orvos már csak a beálló halált konstatál-hatta. A hullát behozták a hullaházba. Az elhunyt holmijai között, amelyek nála voltak, csak egy kenyérjegyet találtak, amelyből a nyomozás kiindulhatott a személynazonosság megállapítására. A kenyérjegy száma 10265 volt. Az élelmezési ügyosztály vezetőjének a kenyérjegyből csakugyan si-került megállapítania, hogy ki az elhunyt nő. Az általa vezetett törzskönyvben a 10265. számmal özv. Balogh Lajosné, szül. Opre Mária neve volt beírva. A további nyomozás megállapította, hogy özv. Balogné Erzsébet-utca 10. szám alatt özv. Pénzes Ferencnéél lakott már 8 év óta. Szorgalmas munkás-asszony volt, inni sohasem szokott. Halálát szívizékhüdes okozta.

*** A nyilvántartó lappal ellátott lovak elővezetése.** A cs. és kir. 2. számú lögyűjtő állomás parancsnokságának 47/1916. számú átirata alapján közhírre te-szem, hogy a cs. és kir. belügyminiszter ur 652/1916. számú rendeletével a Nagyvára-don levő összes nyilvántartó lappal ellátott lovaknak elővezetését rendelte el. Ennél-felgyva felhívom azon Nagyváradon tartó-zkódó lótarló gazdákat, akiknek katonai nyil-vántartó lappal ellátott ló van a birtokuk-ban, hogy ezen lovakat a folyó év február hó 18. én, pénteken reggel 8 órakor a Ló-vásár tere vezetessék elő. Minden ló jó va-salással és feltétlenül teljesen új, erős kan-

derkötőfekkel vezetendő elő, s minden kato-nailag osztályozott és a katonaság által még át-nem vett katonai nyilv. lappal ellátott ló any-nyival is inkább elővezetendő, mivel ezen loátvételtől elmaradó ló karhatalommal fog elővezettetni s s fenti rendelet értelmében a cs. és kir. hadügyminiszter urnak a lögyűjtő állomás parancsnoksága által jelentés fog té-tetni. Különösen figyelmeztetem a lótulaj-donosokat, hogy a birtokukban levő katonailag osztályozott, tehát katonai nyilvántartó lappal ellátott ló az esetben is feltétlenül elővezetendő, ha az ilyen ló talán még más-nak a tulajdonában lett volna katonailag osztályozva s a ló az osztályozás után vétel útján került volna is birtokukba. Azon ló-tulajdonos pedig, aki a birtokában levő ka-tonai nyilvántartó lappal ellátott lovat elő-nem vezeti, az 1912 évi LXIX. t. c. alapján két hónapig terjedhető elzárással és 600 ko-ronájig terjedhető pénzbírsággal fog bünter-tetni. Minden lónak a fehér katonai nyilván-tartó lapját és marhalevelét (járkátát, illetve passusát) a lótulajdonosok a loátvételhez magukkal vinni tartoznak. Nagyvárad, 1916. február hó 14. Elemér Ferenc, katonaiügyi tanácsnok.

*** Sikeinéma növendékek fel-vétele.** A sikeinémák aradi állami s. in-tézetének első osztályába a jövő 1916-17. iskolai évre való felvételért mielőbb kell folyamodni. Felveszik az arad-, békés, bi-har és esanádmgycyi illetőségű 7-10 éves korban lévő mindkét nemű sikeinéma gyermekeket nemzetiségre való tekintet nél-kül. Szegénysorsuk ellátási szelvélyt is kap-nak. Folyamodni óhajtok forduljanak azon-nal az intézet igazgatóságához.

*** Kiadó kiterozott szobák és lakások** modern berendezéssel hosszabb, vagy rövidebb időre. Nagy Sándor utca 4.

*** Csaldai rum vaníliaval vagy ana-nász ízrel literje K. 450.** Mindenféle likőr essentia 1 literje 70 fill. Cognac legjaválób-b minőségben. Tejszívogat. Ka ható Farkas István „Apolló” drogeriában Rákóczi-ut. 7/B

*** A legjobb, legkedveltebb, leg-olcsóbb beszerzési forrás!** Teát, rumot, es-keledét, szardíniát, szalámit, sajtot, kakadót, szelencetrot, Kugler, Gerbeaud, bombon. Mindez a legelőnyösebb árban ASZÓDYNÁL, atinek Kossuth-utcai és Rákóczi uti üzletei-ben nagy szaloncukorka vásár van. ASZÓDY-féle híres 8 féle zamatu pörkölt kávé, leg-finomabb tea, a Sas passag-beli külön fal-kenyér mellett az összes fajú pácolt halak amelyek a húst pótolják azonkívül minden-nemű királoan finom édességek kaphatók. Katonai postaládókat és haretéri dobozok az üzletben megtöltenek.

*** Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-csapatkét. Ára K. — 60. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13-02.

*** A Polgári takaré- és segély-szövetkezet** 18. évtársulatának törzse-tétei a reá eső osztalékkal együtt f. hó 14. től kezdődőleg kifizettetnek.

x Megfagyott, szélből kivörösödött, kizserepesedett arc, orr, kéz felpólsásra és fehéritésre gyors és biztos hatású az YPO-jegyű „Harmat tejkrem.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájá-ban Rákóczi ut 7/B.

*** Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki. Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Doyesz-ter vize zug. Csukaszürke ember. Háborús mozifejvavó. Rendkívül érdekes lemez új-donságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakaszeri javítása.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Kedden: Vagy Ő, vagy senki!
Szerdán: Vagy Ő, vagy senki!
Csütörtökön: Boszorkányvár.
Pénteken: A császárné.
Szombat délután ifjúsági előadás:

Szibill.
Szombaton este: A tolvaj.
Vasárnap délután: Legénybucsu.
Vasárnap este: Grün Lili.

Vagy ő vagy senki.

Operett 3 felvonásban, irták Stein Leó és Jenbach Béla, zenéjét szerelte Eysler Edmund. Fordította Harsányi Zsolt.

A Szigligeti színháznak határozottan szerencsésje van a legtöbb újdonsággal. Csak egy hányad kivételével csaknem valamennyi olyan sikerült dolog, hogy a közönség színházlátogató kedvét csak fokozza. Ilyen a legújabb Eysler operett is, mely vasárnap este került nálunk bemutatásra.

Az operett meséje a rendes operett számára készült: egy ifju meg egy leány megszeretik egymást, bonyodalmak jönnek közbe, aztán mégis egymásé lesznek. A háboru keretébe való beállítás némi aktualitást ad a darabnak, mely e nélkül is feltétlen sikerre számíthat. Zenéje igen kedves, tele van lágy dallamokkal, van benne néhány igen sikerült tánc, szóval minden feltétel meg van a sikerhez, kivált ha az előadás is kifogástalan.

Hogy mindenekelőtt a kifogásokkal végezzünk: a vasárnapi előadáshoz legalább az első felvonásból még egy próba nem ártott volna. Voltak kínos szünetek, a hol csak a szereplők lélekjelenete segített. Az is különös volt, hogy a darab a színpad szerint Ausztriában játszik és mégis az első felvonás zászlódisze csupa német birodalmi lobogóból került ki és a huszárok is német huszárok voltak. Hát az bizonyos, hogy ilyen beállításban kedvezőbb a darab hatása, kivált mikor úgy látszik, a daliás magyar huszárokat osztrák katonaság gyanánt szerepeltették eredetileg a szerzők. De akkor a színpadon is egész nyugodtan ki lehetett volna tüntetni, hogy a darab Németországban játszik.

Egyébként az előadás kifogástalan volt. Néhány olyan alakítást láttunk, mely az illető szereplőknek csak dicséretére válik.

Sz. Zsigmond Anna Olgája ugy énekel, mint látékkal, de a külső hódító megjelenéssel is a közönséget egyszerre meghódította. Hasonló szép sikere volt Vigh Mancinak a másik fő női szerepben, Vigh Manci éneke is határozottan fejlődik, bár még hagy hátra kívánni valót, játéka egyre öntudatosabbá válik, táncai pedig egyenesen kifogástalanul sikkesek, elegánsak. Tompa Béla és Leóvey Leó két pompás komikus alakot játszottak. Tompa Béla rövidlátó tanára nemesek mint operett alakítás volt jó izlésű, hanem valóságos jellemtanulmány eredménye. Leóvey Leó éégfestője szintén felülmelkedett a rendes operett alakításokon markánsul megrajzolt eredeti vonásaival.

Bihary Sándor pompás baritonja és izléses játéka most is, mint mindig az előadás egyik főerőssége volt. Eredeti fölfogással igen ügyesen játszott epizód szerepet T. Pogány Janka.

Az öltözékek általában sikerültek, izlésesek, a díszletek kifogástalanul szépek. A közönség a színházat zsúfolásig megtöltötte; a darab is, az előadás is megérdemli, hogy a tolt ház a többi előadásnál is megismétlődjék.

A bérlők figyelmébe. A színház igazgatósága értesíti a t. színházi bérlőket, hogy az idény második felének még hátralevő felidejére a bérletet a színház titkári hivatalában befizetni sziveskedjenek. Hivatalos órák d. e. 9-12 d. u. 3-5 ig.

Legújabb táviratok.

Angol hadihajók az Atlanti óceánon.

Budapest, febr. 14. (Saját tudósítónktól.) Koppenhágából jelentik: A norvég hajók Döggerbanknál az Atlanti óceánon angol flottarészekkel találkoztak, amelyek a Mövs hajót üldözik.

A bolgárok megszállták Fierit.

Budapest, február 14. (Saját tud.) A Reuter ügynökség jelenti Athénből:

A bolgárok megszállták a Valonától 25 km.-nyire fekvő Fierit várost.

Elsőilyesztett kis német gőzös.

Budapest, február 14. (Saját tud.) Hágából jelentik: Albervillénél a tengeri harcban „Hedvig Visman” német kis gőzöst az angol belga flotta elsőilyesztette.

A franciák elégedetlenek nagy veszteségeik miatt.

Budapest, február 14. (Saját tudósítónktól.) A londoni „Nation” szerint a franciák elégedetlenek, mert 700 ezer halottjuk és 800 ezer rokkantjukkal szemben az angolok mindössze 130 ezer halottat és ugyanannyi rokkantat veszítettek. Az „Economist” nem egészen alapelkülíneket tartja Bonarlaw azon kijelentését, hogy a kormány lámpavason fejezi be életét.

Amerikaiak a békéért.

Budapest, február 14. (Saját tud.) Londonból jelentik: Bryen Ford és Lahne Adams idérkeznek, hogy a béke érdekében kísérletezzenek.

Korfubavitték a szerbeket.

Budapest, február 14. (Saját tudósítóaktól.) Athénből jelentik, hogy a szerbeket Albániából Korfuba szállították el. Számuk 120.000. Lassankint átviszik Szalonikibe.

IRODALOM

Uj Idők. Az Uj Idők legújabb számában közli Herczeg Ferencnek „A hadi árva” című elbeszélését. A szövegrészből megemlítjük még Csathó Kálmán „Varju a toronyórán” című regényét, Berend Miklós harctéri leírását, Muraközy Gyula „Malvin kisasszony” című elbeszélését, Gere Zsigmond cikkét Murat szultán sirjáról, a pillanatfelvételek rovatát, valamint Szabolcska Mihály és Bányay Zoltán verseit. A négy harcteret felölő képeken kívül különös érdeklődésre tarthat számot az Ellenségeink

táborából című képsorozat. Az előfizetési díja egész évre husz, félévre tíz, negyedévre öt korona.

A Vasárnapi Ujság február 13 iki száma folytatja azoknak a szenzációs képeknek a közlését, melyeket tudósítja a bolgárok harctereiről hozott magával, — ezenkívül rendkívül érdekes képeket ad a montenegrói és más harcterekről, a Franciaországban internált magyarokról stb. Szépirodalmi olvasmányok: Lakatos László és Heybind grófok regénye, Barta Lajos novellája, Szöllőssi Zsigmond tárcája stb. Egyéb közlemények: a Kisfaludy-társaság új tagjainak arcképei s a rendes heti rovatok: a háboru napjai, Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálozás stb. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a Vasárnapi Ujság kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

Színházi Élet Incze Sándor népszerű hetilapja e heti száma is egész sorozatát hozza a pompás színpadi felvételeknek és az ötletes intimitásoknak. Ingyen levelezőlapmelléklet. A kottamelléklet a „Vagy ő, vagy senki” slágerszáma a „Május elsején”. Előfizetési ár negyedévre 3 korona. Kiadóhivatal: Erzsébet körut 22.

NYILTÉR.

Alapított 1847-ben. — Számos ki-tüntetés. — Több ezer elismerő levél.

ÓRÁK

ékszerek részletfizetésre

BRAUSWETTER JÁNOS, Szeged

Nagy képes árjegyzék ingyen!

Mindenféle aranytárgyakat, törött aranyat, arany pénzeket legmagasabb áron készpénzért vásárolok, kérem hozzám bizalommal beáldeni.

A szerkesztésért felelősök: Dr. PAPP KÁROLY.

Cs. és kir. Katonai Élelmezési Raktár Nagyváradon.

1027. szám.

Hirdetmény.

A nagyváradi cs. és kir. katonai élelmezési raktár vesz bármekkora mennyiségben préselt (esetleg laza állapotban is) szénát azonnali, de legkésőbb 1916. március 5-éig történendő leszállításra. Ajánlatok a kívánt vételár pontos megjelölésével ezen élelmezési raktárnál (Baross-u. 2.) nyujtandók be, ahol a hivatalos órák alatt készséggel adnak szóbelileg is mindennemű felvilágosítást.

A nagyváradi cs. és kir. katonai Élelmezési Raktár kezelő bizottsága.

A nyers anyagok és üzemi költségek nagymérvű drágulása az összes kőbányai és vidéki sörgyárakat arra kényszerítette, hogy a sör árát

**hektóliterenként nyolc koronával,
palackonként pedig tíz fillérrel emeljék,**

miértis alulírottak kényszerítve vagyunk a mai naptól kezdve ezen árakat szintén életbe léptetni.

Bognár és Szántó

Dreher Antal serfőzdéi r. t.
sörlerakata.

Kolliner D. és Fia

A Kőbányai Polgári Serfőző r. t.
sörlerakata.

Nagyvárad Sörgyár R. T.

Szandicz és Társa

Első Magyar Részvénytársaság
sörlerakata.

Gerő és Spitzer

A Fővárosi Serfőző r. t.
Kőbánya és Czeli Frigyes Kolozsvár
sörlerakata.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban, Telek-y-u. 2.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás

azonnal kiadó. — Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárban Kossuth-utca.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a

WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, ivlámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

Valódi aszfalt fedéllemez és elsőrendű kő fedéllemez kapható

Andrényi Károly

és Fiai cégnél
Nagy-Várad.